

Rapporter

Projekter

MENINGERNES MUSIK: TV-MUSIKKENS ROLLE I OG UDEN FOR MEDIET

Meninger og holdninger konstrueres og kommunikeres via tv-mediet mere end via noget andet medie i den moderne offentlighed. Fra primært at være en informationskanal henvendt til vort intellekt har mediet gennem de seneste årtier ændret sig i retning af en oplevelseskanal henvendt direkte til vore sanser og følelser. Samtidig og måske netop derfor har vores receptionsadfærd ændret sig fra en fordybet til en mere adspredt reception. Med disse ændringer har tv-musikken – lige fra de påtrængende *attentiongrabber*e i form af f.eks. signaturmelodier til den tilbagetrukne underlægningsmusik – fået en central rolle som æstetisk og kommunikativt virkemiddel. Det er denne musik, der danner genstand for mit ph.d.-projekt, der afvikles i perioden 2000-2003, på Musikvidenskabeligt Institut, Aarhus Universitet, med en bevilling fra Statens Humanistiske Forskningsråd.

Genstandsfeltet er indtil videre afgrænset til de danske public service-kanaler, og ud over at undersøge og bestemme forskellige tv-musikalske genrer i det samlede tv-flow, vil jeg særligt fokusere på dagsaktuelle, journalistiske dokumentarprogrammer som *TV2 dok.* og *DR-dokumentar*. Ved at benytte musik og andre virkemidler fra fiktionsgenren befinder disse udsendelser sig i gråzonen mellem fakta og fiktion (jf. genrebegrebet 'faktion'), og det er netop i denne balancegang mellem at henvende sig til vor rationelle fornuft og til vore følelser, at tv opnår en særlig styrke som oplysnings- og informationsorgan.

Som antydnet i underoverskriften arbejder jeg ud fra den grundlæggende antagelse, at den (musikalske) erfaring, vi opnår via tv, står i et dialektisk forhold til vor øvrige (musikalske) erfaringsdannelse. Tv-mediet og dermed tv-musikken er derfor både formidler, men også aktiv medskaber af vores måde at opleve og forstå verden og verdens musik på. Projektets mål bliver i forlængelse heraf at afsøge: 1) hvad der sker i receptionen af en tv-udsendelse, når musik indgår som kommunikativt virkemiddel; 2) hvad der sker med musik som æstetisk og kulturelt fænomen, i og med at den også optræder som brugsmusik i en massemediekontekst; 3) hvad der sker med vores opfattelse af og mening om verden omkring os, når virkeligheden gennem tv formidles med f.eks. underlægningsmusik.

Projektets teoretiske base vil afspejle en trefoldig bestemmelse af recipienten som et fysiologisk/biologisk, et emotionelt/psykologisk og et sociokulturelt væsen. Der er således tale om en syntetiserende teoretisk base, der kobler kognitionspsykologiske og kultursociologiske teoriretninger i forsøget på at nå frem til en nuanceret forståelse af den musikalske og den audiovisuelle betydningsdannelse.

Når de to traditioner supplerer hinanden 'opblødes' kognitionsforskningens ofte statiske 'laboratorieundersøgelser' med et mere nuanceret æstetisk og kultursociologisk syn på den musikalske og audiovisuelle betydningsdannelse. Til gengæld bliver de mere eller mindre overordnede, relativistiske kulturteorier forankret i perceptionsøjeblikket netop ved koblingen til kognitionsforskningen.

Iben Have

"THE PAST IS ALWAYS PRESENT" – AN INVESTIGATION
OF THE BYZANTINE MUSICAL TRADITION AT MOUNT ATHOS

Ovenstående er arbejdstitlen på mit ph.d.-projekt, som i perioden 2000-2003 gennemføres ved Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet. Der er tale om en musikvidenskabelig undersøgelse af den byzantinske musikalske tradition i det ortodokse munkesamfund på Det hellige Bjerg, Athos, i det nordlige Grækenland. Projektets hovedtese er, at den nutidige byzantinske musikalske tradition her administreres med en stærk musikalsk og kulturel selvbevidsthed. Dermed orienterer traditionen sig mod sin egen historie og sit eget værdisystem, samtidig med at den stiller sig i opposition til den kulturelle mainstream i det øvrige græsk-ortodokse samfund. Emnet for projektet implicerer flere feltarbejder på udvalgte klostre på Athosbjergtet med primært fokus på musikalsk opførelsespraksis, undervisning og musikkens betydning i munkenes religiøse hverdagsliv. Projektet søger at klarlægge de motiver og mekanismer, der ligger bag munkenes valg og fravalg af musikalske elementer, bl.a. set i lyset af deres forhold til europæiseringen (påvirkningen fra vest), græsk nationalisme, samt moderniseringen af klostresamfundet.

Flere forhold peger på, at den nutidige musikalske praksis (delvist) kan søges forstået inden for rammerne af musikalsk revival-terminologi: (a) etableringen af 'musikalske centre' på Athos det seneste tiår (storstilet og bevidst musikalsk interaktion), (b) øget opmærksomhed omkring den særegne, regionale athonitiske stil (søgen efter autenticitet), (c) undervisning af sangere på klostrene (sikrer stabilitet og fortsættelse af traditionen), samt (d) udgivelser af eksklusive cd'er (styrker traditionens profil udadtil).

Den tværfaglige kombination af historisk musikvidenskab og musiketnologisk metode anvendt i studiet af liturgisk og monofon musik markerer en ny tilgang til studiet af byzantinsk musik. En overordnet diskussion af denne interdisciplinaritet udgør den metodologiske baggrund for afhandlingens konkrete undersøgelse. Der argumenteres mod det traditionelle skel mellem historisk musikvidenskab og musiketnologi ved at sammenholde centrale begreber dels fra den etnologiske fortolkningsproces, dels fra hermeneutikken. Som eksempler kan nævnes insider/outsider-problematikken og fremmedhed. Også vanskeligheder i forbindelse med transskription ses i forlængelse af den bredere problematik omkring 'oversættelse af kulturer'.

Studiet af byzantinsk musik har siden 1930'erne, bl.a. med udgivelsen af *Monumenta Musicae Byzantinae*, været en veletableret disciplin ved Københavns Universitet. Med rødder i den klassisk-filologiske praksis er størstedelen af byzantinske musikstudier af palaeografisk natur og de omhandler primært den middelalderlige byzantinske og post-byzantinske periode. Forholdsvis få studier har beskæftiget sig med den nyere tid. Afhandlingen søger at bidrage til udvidelsen det byzantinske historiske kontinuum til at omfatte den nutidige musikpraksis, samt at bringe denne ind i et historisk perspektiv.

Tore Tvarnø Lind

DET VIRTUELLE MUSIKBIBLIOTEK

I foråret 2001 lancerede Danmarks Elektroniske Forskningsbibliotek en såkaldt fagportal for hver af fem udvalgte emner, hvoraf musik var det humanistiske pilotprojekt. Musikportalen kaldes *Det Virtuelle Musikbibliotek* (DVM) og findes på adressen www.def-musikportal.dk. Portalerne har information som hovedformål og er resultatet af et samarbejde mellem flere institutioner, for musikportalens vedkommende drejer det sig om Dansk Musik Informations Center, Det Kongelige Bibliotek, Statsbiblioteket, Syddansk Universitetsbibliotek og Dansk Bibliotekscenter. Disse institutioner deltager i styregruppen, mens redaktionsgruppen omfatter de fire førstnævnte, og brugergruppen har været bredere rekrutteret. En vigtig faktor er det faglige niveau, som er lagt med hensyn til forskningsbibliotekernes kernebrugere, nemlig lærere og studerende ved universiteterne samt udøvende musikere. Samtidig er portalen tænkt som en indgang for udlændinge med interesse for dansk musik, så alt foreligger såvel på dansk som på engelsk. Det er tanken, at alle portalerne anvender samme inddateringsværktøj og nogenlunde ensartet brugergrænseflade. Især det første har musikportalen stillet krav til, således at det også kan give oplysninger om samlinger og informationer, der ikke findes online.

Hvad finder man i en fagportal? Først og fremmest indeholder DVM en linksamling med henvisninger til en lang række emner. De medtagne links er udvalgt efter kvalitetskriterier, som skulle tilgode de førnævnte kernebrugere, og henvisninger til sider om dansk musik har førsteprioritet. Selvfølgelig kan man ikke medtage tilnærmelsesvist alt om et emne på nettet, og det har overrasket redaktionen, hvor vanskeligt det var at finde websites om musik, der opfylder de opstillede kvalitative kriterier. Alligevel danner portalens links et udgangspunkt til at gå videre med et emne på nettet.

En stor del af kilderne til musikken, især dansk musik, findes imidlertid slet ikke online; de er end ikke registreret på nettet. Det er derfor vigtigt også at kunne få henvisninger til en række samlinger om musik på danske biblioteker, f.eks. manuskriptsamlinger, billeder og lignende. Hermed giver man både små og store institutioner en genvej til synliggørelse af kilder, som ellers kan være

Kongresser

CARL NIELSEN I BIRMINGHAM

I forbindelse med en stor og veltilrettelagt promovering af dansk musik i Birmingham blev der den 1. november 2001 afholdt et Carl Nielsen-symposium på byens konservatorium. Fremstødet – *Discover Denmark* – var i høj grad båret af koncerter med Carl Niensens musik, som siden 1950'erne har haft et stadig voksende publikum i England, og der blev i de tre uger, fremstødet varede, blandt andet spillet alle Carl Niensens symfonier foruden en række andre af hans værker.

Symposiet samlede ti danske og britiske samt en enkelt amerikansk Carl Nielsenforsker og var dermed et forsøg på at etablere rammer for et internationalt forum for Carl Nielsen-studier. Symposiets første del var centreret om historiske og kulturelle perspektiver på Carl Nielsen. Den anden del var samlet om analytiske tilgange. Bidragene rakte fra Carl Niensens bearbejdning af historier, han satte i musik (John Fellow), over opførelseshistorie (Knud Ketting) og analyser på detailplanet til en analyse af den overordnede dramaturgiske og tonale konception af *Maskarade* (Anne-Marie Reynolds). Endelig gav Peter Hauge en glimrende og tankevækkende diskussion af Carl Niensens værkbegreb på baggrund af de nyeste editionstekniske tilgange inspireret af den litterære tekstkritik.

Et aspekt, som gik igen i flere af oplæggene, var et forsøg på at komme til en forståelse af, hvad Carl Nielsen mente og stræbte efter, når han talte om at forlade tonearterne og dog være diatonisk overbevisende. Sådanne undersøgelser falder ret forskelligt ud, alt efter hvilke værker man undersøger, idet der i de tidlige og mellemste værker er tale om, at Carl Nielsen veksler mellem tonearter i et tempo, som gør, at en overordnet tonalitet eller toneartsfornemmelse stedvis ikke får lov at sætte sig igennem, mens han i de sene værker som fx i dele af 5. symfoni konstruerer diatoniske systemer, der ikke bygger på tonearter, eller i andre værker simpelthen fabulerer frit.

Et andet gennemgående tema i flere oplæg var forholdet mellem Carl Niensens særlige – og måske endda særligt danske – tone og hans indlejring i en europæisk kontekst. Begreber som opstemmet energi og bevægelsesenergi, som man finder hos blandt andre Ernst Kurth, synes at gribe fat i noget tidstypisk i europæisk musiktænkning i begyndelsen af det 20. århundrede, som også kan give nye bud på, hvordan man kan beskæftige sig med Carl Nielsen.

Symposiet blev afsluttet med en paneldiskussion om nye tiltag i Carl Nielsenforskningen. Her blev igangværende og kommende projekter diskuteret, og der blev lagt op til at forsøge at etablere en engelsksproget serie af Carl Nielsen Studies, hvor kongresberetningen fra dette symposium kunne være udgangspunktet. Symposiet overbeviste i hvert fald undertegnede om, at det er frugtbart at etablere et mere fast internationalt forum for Carl Nielsen-forskning og en skriftserie. Det, at bringe Carl Nielsen ud af de to andedamme i hhv. Danmark og England og

åbne op for de perspektiver, det giver at se Carl Nielsen konfronteret med andre forskningstraditioner og som en komponist blandt andre europæiske komponister, er livgivende. Den tiltagende reception af Carl Nielsen i det tysksprogede område giver forhåbninger om, at også forskningen med tiden vil bevæge sig ud over den dansk-angelsaksiske sfære.

Michael Fjeldsøe

1. KONGRESS DER DEUTSCHEN GESELLSCHAFT FÜR MUSIKTHEORIE, DRESDEN 2001

Deutsche Gesellschaft für Musiktheorie, som blev grundlagt i 2000, afholdt den 12.-14. oktober 2001 sin første kongres på Hochschule für Musik "Carl Maria von Weber" i Dresden.

Meget tydede på, at kongressen 'faldt på et tørt sted', dels som en tiltrængt markering af musikteori som fagligt identitetsfelt, dels som en understregning af tysk musikforskning uden 'indre' grænsedragninger. Interessen var faktisk så stor, at kongressen i flere henseende var ved at drukne i sin egen succes. Det var bestemt ikke kun det toptunede forskerkleresi, som kiggede forbi, men også studerende, orkestermusikere, musiklærere m.m., så deltagerantallet, som svingede mellem 100 og 160, overgik tydeligt enhver forventning. At man for at nå frem til det færdige program med 42 indlæg havde måttet sortere et endnu større antal fra, var bestemt heller ikke ventet. På den baggrund var det ikke overraskende, at der forekom forskellige organisatoriske mangler, og da slet ikke set i lyset af, at stort set alt *de facto* blev arrangeret af højskolens enmandshær, professor Ludwig Holtmeier.

Kongressens overordnede tema "Musiktheorie zwischen Historie und Systematik" havde udkrystalliseret sig i et program, hvor langt de fleste bidrag placerede sig inden for rammerne af det 20. århundrede, bl.a. flere tematiske sessioner (musikteori, Schönberg/2. Wiener-skole, nye medier/matematisk musikteori), samt flertallet af de frie indlæg. Som modvægt hertil fungerede to sessioner om hhv. 'klassisk' vokalpolyfoni og 'historisk' analyse.

Blandt indlæggene fortjener et enkelt en særlig notits. I kongressens åbningsforedrag "Von der 'Musiktheorie' zum 'Tonsatz'. Zur Geschichte eines geschichtslosen Faches" tog Ludwig Holtmeier således fat på et af de rigtig ømme punkter, nemlig det 20. århundredes tyske musikteori, som efter sin egentlige glansperiode indtil 1939 (med navne som fx Riemann, Schenker og Kurth) fik et nationalsocialistisk knæk, som den aldrig siden er kommet sig helt over. Mest interessant var Holtmeiers udpensling af den nærmest totale mangel på genopretning af såvel fag som forfattere i årtierne efter krigen, også selvom han behændigt veg uden om den anden store problematiske 'fold' i moderne tysk historie, nemlig delingen i øst og vest. Holtmeier høstede fortjent kongressens største bifald, og man kan kun se frem til, at hans tekst gøres alment tilgængelig i den kongresrapport, som forventes udgivet i 2002.

Selvom kongressen i flere henseender afspejlede problemer, som det 'unge' Tyskland må slås med mange år endnu, gav den et umiskendeligt indtryk af en musikteoretisk faglighed under konsolidering såvel som i forandring – hvilket nærmest symbolsk blev understreget af, at netop musikhøjskolen i Dresden to dage efter kongressens afslutning som den første af slagsen i Tyskland opnåede promotionsret i faget musikteori (en mindre sensation i de kredse) –, og begivenheden gav dermed gode løfter om selskabets næste kongres, som forventes afholdt oktober 2002 i München.

Thomas Holme Hansen

RITUAL, LITURGY AND MAGIC IN EARLY MODERN MUSIC THEATRE

Den tværfaglige konference om det tidlige musikteater, som afholdtes i Turku/Åbo den 7.-9. september 2001, var led i et 3-årigt samarbejdsprojekt (med samme titel som konferencen) mellem tre nordiske forskere: Anthony Johnson (engelsk litteratur, Åbo Akademi), Kristin Rygg (musikvidenskab, Hedmark Høgskole, Norge) og undertegnede (Center for Kunst og Kristendom, Københavns Universitet). Projektet har siden begyndelsen af 1999 været støttet af NOS-H, de nordiske landes humanistiske forskningsråd. De to hovedmål med projektet og – blot i bredere forstand – konferencen drejer sig om at fokusere på religiøse, rituelle og metafysiske aspekter af forskellige former for tidligt moderne musikteater og at se på mindre kendte forbindelser mellem forskellige typer af og nationale traditioner inden for dette felt, såsom sammenhænge mellem såkaldt liturgisk drama og opera, og mellem opera og forskellige landes traditioner for hofballetter.

Som hovedtaler var indbudt Gary Tomlinson (University of Pennsylvania), som med sine bøger *Monteverdi and the End of the Renaissance* (1987), *Music in Renaissance Magic* (1993) og *Metaphysical Song* (1999) i høj grad har sat en tværgående beskæftigelse med teologi, filosofi, litteratur og musik ved operaens fremkomst på dagsordenen. Hans foredrag "Hamlet and Poppea" var da også helt i overensstemmelse hermed – og med projektets holdning – et forsøg på en ny tværgående tilgang til dramaturgisk-spirituelle spørgsmål vedrørende talt drama og opera samt engelsk og italiensk tradition.

Den samme intellektualitetshistoriske tilgang til det musik-, litteratur- og danse-teater-historiske stof kunne ses i en række andre bidrag ved konferencen. Eleanor Selfridge-Field (Stanford) talte om den liturgiske kalenders betydning for operaopførelser i Venedig i 1600-tallet. Åsa Ringbom (Åbo) og Anthony Johnson talte om delfiners symbolske og – mere bogstavelige – figurative optræden i kulturhistorien frem til renæssancen og den tidlige barok, herunder i scenografi og tekster i tidligt moderne musikteater. Kristin Rygg læste John Miltons tidlige 'masque' *Comus* med henblik på ritualets og magiens betydning i teksten. Dorit Tanay (Tel Aviv) talte om forholdet mellem matematiske landvindinger i 1600-tallet og musikken, Nina Midtgaard (Oslo) om æstetik i barokdansen, Inger Marie

Hatlöy (Bergen) om omrejsende professionelt teater, ritualer og venetiansk opera. To doktorander, Ingeborg De Cooman (Antwerpen) og Natascha Veldhorst (Amsterdam), gav tolkninger af og indføringer i et i almindelighed ret ukendt kapitel af musikteatrets tidlige historie vedrørende religionens betydning i sange og tekster fra hollandske renæssancedramaer. Eyolf Østrem (København) og Nils Holger Petersen havde et dobbeltforedrag fra musikvidenskabelig, henholdsvis teologisk-kulturhistorisk side om et nyfundet *lauda*-manuskript fra Firenze, hvorudfra operans tilblivelse blev kontekstualiseret med en diskussion af rituelle traditioner i religiøse broderskaber i samme by.

Skønt konferencen var af beskeden omfang, tillader pladsen her ikke at omtale alt, hvad der foregik. Det skal dog nævnes, at Eva Maria Jensen (København) talte om Rued Langgaards *Antikrist* og dette værks forbindelse til renæssancen bl.a. gennem kunsthistorien, og at Reidar Bakke (Trondheim) tolkede tekst/musikforholdet i Schütz' *Mattheuspasion*, samt at Peter Lång og Anthony Johnson præsenterede elementer af en ny (og endnu ikke ganske færdig) opera om Giordano Bruno: *Giordano Bruno and the "Clavis Magna"*.

Nils Holger Petersen

SYMPOSIUM IN MEMORY OF CARSTEN HØEG

Skønt titlen på dette mindesymposium ved Københavns Universitet 30. april-2. maj 2001, *An Interdisciplinary Symposium in Memory of Carsten Høeg (1896-1961) – Classical Philologist, Byzantinist, Neo-Hellenist*, ikke direkte røber den musikalske forbindelse, omfattede det en hel del foredrag, der retfærdiggør en kort omtale i denne årbog. Carsten Høeg var professor i klassisk filologi ved Københavns Universitet, men hans opfattelse af faget var meget rummelig; ved siden af den traditionelle filologiske forskning ydede han en pionérsindsats inden for udforskningen af den middelalderlige græske kirkemusik, den byzantinske sang, og med sin disputats om sproget hos den græske nomadestamme sarakatsanerne (1925) introducerede han studiet af moderne græsk i Danmark. Symposiet var arrangeret af ph.d.-studerende Tore Lind (Musikvidenskabeligt Institut, København), som arbejder med dokumentation af munkerepublikken Athos' særlige kirkemusikalske tradition. Høeg besøgte selv Athos flere gange og lavede på en af disse rejser nogle uvurderlige lydoptagelser, som Tore Lind præsenterede i sit eget kongresbidrag.

I middelalderlig kirkemusik er den rytmiske organisation sjældent så præcist noteret som den melodiske, og dette gælder også for byzantinsk sang. Moderne rekonstruktioner af musikken må derfor arbejde med forskellige plausible fortolkninger af de rytmiske forhold, og i denne forbindelse leverede Ioannis Arvanitis (Det Joniske Universitet, Korfu) nogle interessante iagttagelser omkring sammenfaldet af tekstaccent, melodi og rytme i den såkaldte 'heimnologiske' genre. Tidligere har flere forskere, blandt andet Høeg, argumenteret for en 'fri rytme', meget i tråd med opfattelsen af rytmen (eller manglen på samme) i gregoriansk

sang som hos tilhængerne af den såkaldte Solesmes-skole. Arvanitis demonstrerede muligheden for en fastere rytmisk organisation, hovedsageligt baseret på todelt taktart.

Som bekendt er opførelsespraksis af historisk musik noget der er i konstant bevægelse. Alexander Lingas fra Oxford University gennemgik en række opførelser af byzantinsk sang fra historiske musikantologier, koncertoptagelser og live-liturgiske optagelser, tidsmæssigt spændende fra 1930'erne til i dag. Med baggrund i citater fra de implicerede korledere og musikforskeres korrespondence og publikationer, påviste han, at også en musikhistorisk niche som byzantinsk sang har været stærkt påvirket af generelle udviklingstendenser i den musikvidenskabelige forskning gennem hele perioden.

Høeg grundlagde i 1935 skriftserien *Monumenta Musicae Byzantinae* i samarbejde med Henry Tillyard fra Cardiff University og den østrigske musikforsker og komponist Egon Wellesz, der som jøde og Schönberg-elev måtte slå sig ned i England i 1938. I underserien *Transcripta* fastlagde disse tre nogle grundprincipper for transskriptionen af de middelalderlige musikhåndskrifter, og det var disse principper, Høeg lagde til grund for sine egne rekonstruktionsforsøg. Undertegnede (Institut for Græsk og Latin, Københavns Universitet) fremlagde nogle optagelser fra en radioudsendelse på Den Danske Statsradiofoni (1952), hvor Høeg arbejdede sammen med et lille vokalsemble under ledelse af Mogens Wöldike med Aksel Schiøtz som solist. Her forsøgte Høeg at kombinere de 'gamle' principper fra *Transcripta*-serien med nogle af de erfaringer med den praktiske opførelse af byzantinsk sang, han havde gjort sig som 'amatør-musiketnolog' på sine rejser i Grækenland.

Christian Thodberg (Aarhus Universitet), der selv er elev af Høeg, leverede symposiets sidste musikrelaterede foredrag. Gennem en detaljeret analyse af en enkelt hymne fra *Sticheron*-genren påviste han en overensstemmelse mellem nogle usædvanlige melodiske spring og tekstens teologiske nøgle-steder. Symposiets øvrige bidrag omhandlede Høegs indsats inden for klassisk filologi, nygræsk dialektforskning samt hans deltagelse i modstandsbevægelsen. Symposiet afspejlede således både spændviddenden i Carsten Høegs forskning og dens videre betydning i dansk og international sammenhæng.

Christian Troelsgård

Institutioner

MUSIKFORSKNING VED INSTITUT FOR GRÆSK OG LATIN, KØBENHAVNS UNIVERSITET

Det skyldes nu afdøde professor Carsten Høeg, at forskningen inden for den byzantinske musik i Danmark foregår på Institut for Græsk og Latin på Københavns Universitet. Høeg var professor i klassisk filologi, og var foruden at være filolog også interesseret i såvel den antikke som den middelalderlige musik inden for dette område. Han havde allerede i nogle år beskæftiget sig med den byzantinske musik, da han mødte Henry Tillyard og Egon Wellesz fra heholdsvis Cardiff og Wien, der begge var anerkendte forskere på dette område. I 1931 indbød han dem til en konference i København, hvor man besluttede at arbejde videre efter en fælles plan og tog initiativet til oprettelsen af *Monumenta Musicae Byzantinae*, der skulle stå for udgivelsen af facsimile-udgaver af håndskrifter m.v. Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab godkendte planerne og sørgede for at udgivelserne kom under protektion af l'Union Academique Internationale. For at samle studiemateriale blev Høeg sendt til Grækenland og det nære Østen for at fotografere de vigtigste håndskrifter. Disse fotografier beror på Institut for Græsk og Latin, og samlingen er efter anden verdenskrig blevet yderligere suppleret med mikrofilm.

Tiåret 1990-2000 var præget af en livlig aktivitet inden for området byzantinsk kirkemusik. Dog mistede instituttet midt i perioden (1995) Jørgen Raasted, som var en drivkraft i forskningsmiljøet omkring byzantinsk musik. I hovedserien *Monumenta Musicae Byzantinae* (MMB) er der udgivet to byzantinske musikhåndskrifter, *Sticherarium Ambrosianum*, (MMB vol. XI, udg. af Lidia Perria og Jørgen Raasted, 1992) og *Sticherarium Palaeoslavicum Petropolitanum* (MMB vol. XII, udg. af Nicolas Schidlovsky, Princeton, 2000). Desuden er udkommet to tekstudgaver af musikteoretiske tekster (MMB, Corpus Scriptorum de Re Musica 3 og 4) ved Bjarne Schartau i hhv. 1990 og 1998.

Christian Troelsgård står som udgiver af *Byzantine Chant, Tradition and Reform. Acts of a Meeting held at the Danish Institute at Athens 1993* (Monographs of the Danish Institute at Athens vol. 2), og sammen med Jørgen Raasted af *Palaeobyzantine Notations. A Reconsideration of the Source Material* indeholdende forelæsningsnoter fra en konference på Kasteel Hernen i Holland i 1995. En lignende rapport fra en konference i 1999 sammesteds er undervejs i samarbejde med Gerda Wolfram, Wien.

Gruppen har været repræsenteret med foredrag ved en række kongresser rundt om i Europa, samt ved de to store internationale byzantinistkongresser i Moskva 1991 og København 1996. I forbindelse med sidstnævnte kongres arrangerede Christian Troelsgård i samarbejde med Det græske Byzantinske Kor under ledelse af Lycourgos Angelopoulos en koncert i Københavns Dømkirke udelukkende med materiale transskriberet fra middelalderlige byzantinske musikhåndskrifter.

I den omhandlede periode har tre forskere opnået ph.d.-graden på baggrund af forskning udført ved instituttet, og i alt fem udenlandske forskere har suppleret deres studier af den byzantinske musik med et længerevarende ophold her på stedet.

Forskningen har koncentreret sig om samspillet mellem en mundtlig og en skriftlig overlevering af hymnerne og særlige kompositionelle mekanismer som musikalske formler og mediale kadence-melismer til støtte for hukommelsen. Hertil er føjet undersøgelsen af adiestematiske palæobyzantinske notationstyper og enkeltneumer samt nytten af palæografiske analyser som hjælpemiddel ved en eventuel datering af håndskrifter.

Enkelte komponister, tidlige såvel som senere, og deres tilskrevne hymner har været genstand for undersøgelser, tillige med tegn på tidlige musikreformer og fremkomsten af 'læreboeger' i form af læredigte i 13.-14.-årh. Der er set på begrebet rytme, og på med hvilke teknikker en forholdsvis kort hymne kunne forlænges under særlige liturgiske omstændigheder, når festlige lejligheder krævede det.

Syllabiske genrer som *kathismata*, *syntomon* og *hirmer* har været undersøgt, men også vekselvirkningen mellem syllabisk og melismatisk inden for den enkelte hymne. De meget lange melismer i den overvejende syllabiske *sticheron*-genre er analyseret, og det samme er kompositionsprincipperne bag hymnerne i det gennemmelimerede kalophoniske sticherarion. I den forbindelse må også nævnes undersøgelsen af *megala semadia*, de store tegn, der flourer i det kalophoniske sticherarion, og som ikke relaterer til melodiføringen men formodentlig til fraseringen. Enkelte af dem kan følges helt tilbage til de palæobyzantinske notationer, hvor de ser ud til også at have samme funktion som de egentlige neumer.

Endelig har vi beskæftiget os med den byzantinske musik set i forhold til såvel den vestlige som den østlige/slaviske tradition i den samtidige kirkemusik.

Christian Troelsgård er sekretær for *Monumenta Musicae Byzantinae*, deltager i et tværfagligt forskningsprojekt om den byzantinske klosterkultur (Queen's University, Belfast) og er koordinator i et projekt under organisationen INTAS (International Association for the promotion of co-operation with scientists from the New Independent States of the former Soviet Union) omkring de melismatiske genrer i Byzans og de slaviske områder (1998-2002). I projektet deltager desuden fire musikforskere fra Rusland, en fra universitetet i Oxford og Annette Jung fra København. Christian Troelsgård er desuden medlem af arbejdsgruppen Cantus Planus, der hører under International Musicological Society (IMS), bl.a. med henblik på planlægningen af den forestående IMS-kongres i Leuven (Belgien) 1.-7. august 2002.

Annette Jung